

Handwritten notes and a stamp in the top right corner, including the year 2010.

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

**INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA**

**CZASOPISMO
PRAWNO-HISTORYCZNE**

**TOM LXII – ZESZYT 1
2010**

POZNAŃ 2010

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Jan Baszkiewicz, Stanisław Grodziski (przewodniczący),
Hubert Izdebski, Artur Korobowicz, Krzysztof Krasowski, Adam Lityński, Dorota Malec,
Jacek Matuszewski, Józef Méléze-Modrzejewski, Henryk Olszewski (redaktor), Michał
Pietrzak, Zygfryd Rymaszewski, Janusz Sondel, Katarzyna Sójka-Zielińska, Wacław Uruszczak,
Maria Zabłocka

Na język angielski tłumaczyła Iwona Grenda
Na język francuski tłumaczył Wacław Uruszczak

Adres redakcji:

ul. Św. Marcin 90, Collegium Iuridicum, 61-809 Poznań
tel. 61/8294208, fax: 61/8294100, e-mail: cph@amu.edu.pl

Copyright © by Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 2010

Copyright © by Wydawnictwo Poznańskie sp. z o.o., 2010

Skład i druk na zlecenie Wydziału Prawa i Administracji UAM

ISSN 0070-2471

Printed in Poland

Wydawnictwo Poznańskie sp. z o.o.

61-701 Poznań, ul. Fredry 8

Dział handlowy: tel. (061) 852-38-44

Sekretariat: tel. (061) 852-66-05; faks (061) 853-80-75

e-mail: wydawnictwo@wydawnictwo-poznanskie.pl

<http://www.wydawnictwo-poznanskie.pl>

SPIS TREŚCI – CONTENTS – TABLE DES MATIÈRES

Tom LXII – Zeszyt 1

Profesor Michał Pietrzak (Hubert Izdebski)	11
--	----

I. ROZPRAWY – PAPERS – ARTICLES

Wacław Uruszcza k, Następstwo tronu w Księstwie Krakowsko-Sandomierskim i Królestwie Polskim (1180-1370)	15
<i>Succession to the throne in the Kraków-Sandomierz Duchy and the Kingdom of Poland (1180-1370)</i>	35
<i>La succession au trône dans le principauté de Cracovie et de Sandomierz et dans le Royaume de Pologne (1180-1370)</i>	35
Dorota Pietrzyk - Reeves, O pojęciu „Rzeczpospolita” (<i>res publica</i>) w polskiej myśli politycznej XVI wieku	37
<i>On the concept of 'Rzeczpospolita' (res publica) in Polish political thought of the sixteenth century</i>	64
<i>De la notion de la république (res publica) dans la pensée politique polonaise au XVIe siècle</i>	64
Marcin Kwiecień, Toskańskie reformy kościelne na synodzie w Pistoii w 1786 roku	65
<i>Tuscan church systems at the Synod of Pistoia in 1786</i>	96
<i>Les réformes de l'Eglise au concile de Pistoia de l'an 1786 dans la Toscane</i>	96
Tadeusz J. Zieliński, Pozycja prawna państwowego Kościoła Szkocji	97
<i>Legal status of the Established Church of Scotland</i>	110
<i>Le statut légal de l'Eglise d'Ecosse</i>	110
Arkadiusz Fałtyń, Jurysdykcja sądu konsystorskiego w świetle przepisów prawa małżeńskiego z 1836 roku	111
<i>Jurisdiction of the Consistory in the light of matrimonial law of 1836</i>	133
<i>La juridiction du tribunal consistorial selon la loi de mariage de 1836</i>	133
Tomasz Demidowicz, Statut Organiczny Królestwa Polskiego w latach 1832-1856	135
<i>Organic Statute of the Kingdom of Poland, 1832-1856</i>	166
<i>Le Statut Organique du Royaume de Pologne de l'an 1832 jusqu'au 1856</i>	166
Michał Bóże k, Koncepcje ustrojowe niemieckiej chadecji w latach 1945-1948	169
<i>The political concept of the German Christian Democracy Union between 1945-1948</i> ..	202
<i>Conceptions constitutionnelles des chretiennes-democrates allemands dans les années 1945-1948</i>	202
Paweł Kacprzak, Polskie władze administracyjne w procesie wysiedlania ludności niemieckiej w latach 1945-1949	205
<i>Polish administrative authorities in the process of the displacement of Germans between 1945 and 1949</i>	222
<i>Les autorités administratives polonaises dans le processus de la déportation de la population allemande dans les années 1945-1949</i>	222

Lech Mażewski, Dyskusja na temat reformy ustroju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w latach 1956-1957	225
<i>The debate on the reform of the political system of the Polish People's Republic in 1956-1957</i>	243
<i>La discussion sur le thème de la réforme de la constitution de la République Populaire de Pologne dans les années 1956-1957</i>	243

II. PRACE DROBNE I MATERIAŁY – MISCELLANEA – MISCELLES

Dominika Burdzy, Perypetie małżeńskie notariusza sandomierskiego Jana Petrowicza. Przyczynek do jurysdykcji w sprawach małżeńskich w XVI wieku	245
Andrzej Małdeja, Tomasza Hobbesa koncepcja suwerenności (Z diabłem sprawa czy rząd obywatelski)	281
Łukasz Machaj, Amerykańska ustawa o działalności wyrotowej z 1798 roku a wolność słowa	303
Aleksander Maziarz, O ustawodawstwie antymonopolowym w Polsce w latach 1918-1939	315
Igor Zacharasz, Planowanie zabudowy miast w latach 1928-1939. Aspekty prawne.....	323
Elżbieta Darmoś-Sierocińska, Kodyfikacja prawa karnego w 1932 roku a kształtowanie się polskiej myśli prawniczej	345

III. ROZMOWY W REDAKCJI – CONVERSATIONS IN THE EDITORIAL OFFICE – CONVERSATION DANS LA REDACTION

Z Profesorem Witoldem Wołodkiewiczem rozmawia Wojciech Dajczak	371
--	-----

IV. PRZEGLĄDY – GENERAL VIEWS – REVUES

Henryk Olszewski, Czas podsumowań w niemieckiej nauce historii. W związku z książkami: <i>150 Jahre Geschichtsforschung im Spiegel der Historischen Zeitschrift</i> , 2009 i <i>60 Jahre Institut für Zeitgeschichte München–Berlin</i> , 2009	383
--	-----

V. ARTYKUŁY RECENZYJNE – CRITICAL REVIEWS – ARTICLES CRITIQUES

Przemysław Gawron, Adam Moniuszko, O Trybunale Koronnym w epoce Wazów. Uwagi na marginesie pracy Waldemara Bednaruka <i>Trybunał Koronny. Szlachecki sąd najwyższy w latach 1578-1794</i> , 2008	395
Wojciech Zaleski, Socjologia prawa karnego, której nie było. Uwagi wokół książki Profesora Stanisława Stommy, która nigdy się nie ukazała	427

VI. RECENZJE I NOTY RECENZYJNE – REVIEWS AND CRITICAL NOTES – COMPTES RENDUS ET NOTES CRITIQUES

<i>Świadectwa epigraficzne. Historia starożytna w świetle inskrypcji</i> . Redakcja naukowa John Bodel, przekład Anna Baziór. Do druku podał Leszek Mrozewicz, 2008 (Jacek Więwiorowski)	437
<i>Leksykon myślicieli politycznych i prawnych</i> . Redakcja Elżbieta Kundera i Marek Maciejewski, 2009 (Dariusz Szpoper)	441
Jan Baszkiewicz, <i>Państwo, rewolucja, kultura polityczna</i> . Wstęp i przygotowanie do druku Henryk Olszewski, 2009 (Krystyna Chojnicka)	443

„ <i>Signa Iuris</i> ”, Beiträge zur Rechtsikonographie, Rechtsarchäologie und rechtlichen Volkskunde, 2008 (Andrzej Gulczyński)	448
Michał Wyszkowski, <i>Ustrój polityczny Wielkopolski w latach 1138-1296</i> , 2009 (Zbyszko Górczak)	453
Karol Ginter, <i>Udział szlachty polskiej w pospolitym ruszeniu w XIV i XV wieku. Aspekty prawne i stan faktyczny</i> , 2008 (Jacek Pielaś)	457
Ulrike Müssig, <i>Die europäische Verfassungsdiskussion des 18. Jahrhunderts</i> , 2008 (Anna Tarnowska)	459
Daniel Beauvois, <i>Trójkat ukraiński. Szlachta, carat i lud na Wołyniu, Podolu i Kijowszczyźnie 1793-1914</i> , 2005 (Jakub Brodacki)	465
Tomasz Tulejski, <i>Konserwatyzm bez Boga. Dawida Hume'a wizja społeczeństwa, państwa i prawa</i> , 2009 (Maria Zmierzak)	473
Tomasz J. Kotliński, <i>Samorząd adwokacki w Drugiej Rzeczypospolitej</i> , 2008 (Małgorzata Materniak - Pawłowska)	476
Adam Bosiacki, <i>Od naturalizmu do etatyzmu. Doktryny samorządu terytorialnego Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939</i> , 2006 (Jerzy W. Ochmański)	478
Andrzej Witkowski, <i>Pelnomocnicy rządowi do spraw podatku gruntowego w Polsce (1947-1950)</i> , 2009 (Małgorzata E. Szymański)	482
Dariusz Walencik, <i>Rewindykacja nieruchomości Kościoła katolickiego w postępowaniu przed Komisją Majątkową</i> , 2008 (Maksymilian Stಾನulewicz)	484
<i>Zagraniczne peregrynacje i przyjaźnie naukowe polskich uczonych</i> , 2008 (Henryk Olszewski)	491
Witold Stankowski, <i>Szymon Wiesenthal. Biografia</i> , 2009 (Marek Maciejewski)	492
Arkadiusz Ptak, <i>Samorząd miejski Pleszewa w okresie międzywojennym (1919-1939)</i> , 2007 (Andrzej Gulczyński)	496

VII. IN MEMORIAM

Kazimierz Orzechowski 1923-2009 (Marian J. Ptak)	499
Mario Talamanca 1928-2009 (Witold Wołodkiewicz)	504
André Gouron 1931-2009 (Wacław Uruszcak)	506

VIII. KRONIKA – CHRONICLE – CHRONIQUE

Profesor Janusz Małek – doktor <i>honoris causa</i> Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Danuta Bogdan, Henryk Olszewski)	509
Jubileusz Profesora Michała Pietrzaka (Maksymilian Stಾನulewicz)	510
Jubileusz Profesora Wiesława Kozuba-Ciembrowicza (Małgorzata Kiwiór-Filo)	511
XXXVII Niemiecki Zjazd Historyków Prawa w Pasawie (Andrzej Gulczyński)	511
Konferencja: „Katedra Prawa Rzymskiego w dziejach Wydziału Prawa i Administracji UMCS” oraz jubileusz Profesora Marka Kuryłowicza (Andrzej Chmiel)	514
Międzynarodowa konferencja: „ <i>Ius mercatorum, lex mercatoria</i> – z dziejów i współczesności prawa handlowego” (Maciej Miłkuta)	516
Międzynarodowa konferencja: „Władza świecka i duchowna w przekazie ikonograficzno-prawnym” (Henryk Olszewski)	517
VIII Ogólnopolski Zjazd Katedr Doktryn Politycznych i Prawnych w Toruniu (Michał Urbaniaczyk)	518
Polsko-czeskie seminarium z prawa rzymskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim (Maciej Jońca)	520
Międzynarodowa konferencja: „Roman Law and Legal Knowledge” (Anna Plisecka)	521

Konferencja: „Kult panującego w starożytności. Historia starożytna w Polsce 1919-2009” (Jacek Wiewiórowski)	523
<i>In artem redacta</i> – nowa seria wydawnicza historyków prawa (Wojciech Dajczak).....	525
Historia prawa na XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Olsztynie (Andrzej B. Zakrzewski)	525
Kolokwium habilitacyjne dra Roberta Gwiazdowskiego (Piotr Bielarczyk)	526
Kolokwium habilitacyjne dra Jarosława Reszczyńskiego (Marcin Kwiecień)	526
Kolokwium habilitacyjne dra Arkadego Rzegockiego (Jacek Malczewski)	527
Kolokwium habilitacyjne dr Izabeli Lewandowskiej-Malec (Zdzisław Zarzycki)	527
Kolokwium habilitacyjne dra Roberta Jastrzębskiego (Adam Moniuszko)	528
Obrony prac doktorskich (materiał zebrali: Anna Falkowska, Renata Właderna-Kuś- nierz, Sławomir Kursa, Anna Pikulska-Radomska)	528

IX. BIBIOGRAFIA – BIBLIOGRAPHY – BIBLIOGRAPHIE

Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej za rok 2008. Pod redakcją Andrzeja B. Zakrzewskiego. Materiały zebrali: Marzenna Paszkowska, Roman So- botka, Maria Zabłocka, Andrzej B. Zakrzewski	531
---	-----

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW ZESZYTU 1

Piotr Bielarczyk (Warszawa)
Danuta Bogdan (Olsztyn)
Michał Bożek (Katowice)
Jakub Brodacki (Warszawa)
Dominika Burdzy (Kielce)
Andrzej Chmiel (Lublin)
Krystyna Chojnicka (Kraków)
Anna Citkowska-Kimla (Kraków)
Wojciech Dajczak (Poznań)
Elżbieta Darmorost-Sierocińska (Warszawa)
Tomasz Demidowicz (Biała Podlaska)
Anna Maria Falkowska (Toruń)
Arkadiusz Fastyn (Warszawa)
Przemysław Gawron (Warszawa)
Zbyszko Górczak (Poznań)
Iwona Grenda (Poznań)
Andrzej Gulczyński (Poznań)
Hubert Izdebski (Warszawa)
Maciej Jońca (Lublin)
Paweł Kacprzak (Warszawa)
Małgorzata Kiwior-Filo (Kraków)
Sławomir Kursa (Warszawa)
Marcin Kwiecień (Kraków)
Łukasz Machaj (Wrocław)
Andrzej Madeja (Toruń)
Jacek Malczewski (Kraków)
Małgorzata Materniak-Pawłowska (Poznań)
Aleksander Maziarz (Warszawa)
Lech Mażewski (Gdańsk)

Maciej Miłkuła (Kraków)
Adam Moniuszko (Warszawa)
Jerzy W. Ochmański (Poznań)
Henryk Olszewski (Poznań)
Marzenna Paszkowska (Warszawa)
Jacek Pielas (Kielce)
Dorota Pietrzyk-Reeves (Kraków)
Anna Pikulska-Radomska (Łódź)
Anna Plisecka (Poznań)
Marian J. Ptak (Wrocław)
Roman Sobotka (Warszawa)
Maksymilian Stanulewicz (Poznań)
Dariusz Szpoper (Gdańsk)
Małgorzata E. Szymańska (Lublin)
Paulina Święcicka (Kraków)
Anna Tarnowska (Toruń)
Michał Urbańczyk (Poznań)
Wacław Uruszczał (Kraków)
Renata Wiaderna-Kuśnierz (Lublin)
Jacek Wiewiorowski (Poznań)
Witold Wołodkiewicz (Warszawa)
Maria Zabłocka (Warszawa)
Igor Zachariasz (Warszawa)
Andrzej B. Zakrzewski (Warszawa)
Wojciech Zalewski (Gdynia)
Zdzisław Zarzycki (Kraków)
Tadeusz J. Zieliński (Warszawa)
Maria Zmierczak (Poznań)